

ПРЕДЛАГАЧ: Група пратеници

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН
ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЕНЕРГЕТИКА,
ПО СКРАТЕНА ПОСТАПКА

Скопје, јуни 2024 година

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
REPUBLIKA E MAQEDONISE SE VERIUT
СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА - Скопје
KUVENDI I REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT - Shkup

Примено: Е. број/бр.	20. 06. 2024		
Орг. Едини. Niveli Org	Број Númer	Прилог Shtojçe	Вредност Vlerë
08	311911		

ДО
ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОБРАНИЕТО
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на членот 71 став 1 од Уставот на Република Северна Македонија и членовите 139, 144 и 175 од Деловникот на Собранието на Република Северна Македонија, Ви поднесуваме Предлог на закон за дополнување на Законот за енергетика, по скратена постапка.

Христијан Мицкоски Пратеници
Бојан Стојаноски
Љупчо Пренцов
Тоци Јаревски
Марија Митева

ВОВЕД

I. ОЦЕНКА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА ШТО ТРЕБА ДА СЕ УРЕДИ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИТЕ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Законот за енергетика (*) („Службен Весник на Република Македонија“ бр.96/18 и „Службен Весник на Република Северна Македонија“ бр.96/19 и 236/22) ги уредува целите и начинот на спроведувањето на енергетската политика, изградбата на енергетски објекти, го уредува статусот и надлежноста на Регулаторната комисија за енергетика, водни услуги и услуги за управување со комунален отпад на Република Северна Македонија, пазарите на електрична енергија, природен гас, топлинска енергија, пазарот за сурова нафта, нафтени деривати и горивата за транспорт, како и начинот и постапката за утврдување и исполнување на обврските за обезбедување на јавна услуга на пазарите за електрична енергија, природен гас и топлинска енергија, како и правата и обврските на потрошувачите на енергија и корисниците на енергетските системи и начинот и условите за поттикнување на користењето на обновливите извори на енергија.

Законот за енергетика беше донесен во 2018 година, два пати изменуван и дополнуван во 2019 и 2022 година, за да ги обезбеди следните цели:

1) сигурно, безбедно и квалитетно снабдување со енергија на потрошувачите во согласност со стратешките определби во областа на енергетиката;

2) ефикасен, конкурентен и финансиски одржлив енергетски сектор, заснован на начелата на недискриминација, објективност и транспарентност, којшто обезбедува високо ниво на сигурност во снабдувањето со енергија;

3) безбедно, сигурно и ефикасно функционирање, одржување и развој на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија и природен гас, како и системите за дистрибуција на топлинска енергија заради обезбедување на високо ниво на услуги за потребите на корисниците на овие системи;

4) примена на воспоставените меѓународно усогласени правила за прекугранична размена на електрична енергија и природен гас, како и соработка на операторите на системите за пренос на електрична енергија и на природен гас со соодветните оператори од другите држави во рамки на организираните облици на соработка на операторите;

5) сопственичко раздвојување на операторите на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија и природен гас за да се обезбеди нивното работење да биде независно од интересите на нивните сопственици во вршењето на дејностите што се однесуваат на производство, снабдување и/или трговија со електрична енергија и/или природен гас;

6) исполнување на обврските за обезбедување на јавна услуга на пазарите на енергија, како и ефективна заштита на правата и интересите на корисниците на енергетските системи, заштита на правата на потрошувачите на енергија и особено на ранливите потрошувачи;

7) поттикнување на користењето на енергија од обновливи извори преку соодветни и ефективни финансиски и други мерки за поддршка, заради постигнување на целите на

политиката за обновливи извори на енергија и обезбедувањето на сигурност во снабдувањето со енергија и

8) заштита на животната средина и ублажување на климатските промени од негативните влијанија при вршењето на енергетските дејности.

Предложеното дополнување на Законот за енергетика е неопходно заради обезбедување на сигурно, безбедно и континуирано снабдување со електрична енергија на домаќинствата и малите потрошувачи во случај кога по спроведување на тендерска постапка односно назначување на универзален снабдувач согласно одредбите од овој закон, истото лице е избрано или назначено за обезбедување на универзална услуга и снабдување во краен случај. Во тој случај се предлага избраниот односно назначениот снабдувач да не основа ново друштво односно дејноста да ја врши преку постојното друштво основано за таа намена.

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА

Предлогот на закон за дополнување на Законот за енергетика се заснова на истите начела на кои се заснова основниот текст на Законот за енергетика со цел обезбедување на сигурно, безбедно и континуирано снабдување со електрична енергија.

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГ ЗАКОНОТ ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Предлогот на закон за дополнување на Законот за енергетика не предизвикува финансиски импликации врз Републичкиот буџет.

IV. ПРОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ, НАЧИН НА НИВНОТО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, ПОДАТОЦИ ЗА ТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

За спроведување на овој закон не е потребно обезбедување дополнителни финансиски средства од Републичкиот буџет.

V. СКРАТЕНА ПОСТАПКА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Со оглед на тоа што не се работи за обемен и сложен закон, согласно член 175 од Деловникот на Собранието на Република Северна Македонија, се предлага Предлогот на закон за дополнување на Законот за енергетика, Собранието да го разгледа по скратена постапка.

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН
ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОН ЗА ЕНЕРГЕТИКА

Член 1

Во Законот за енергетика (*) („Службен Весник на Република Македонија“ број 96/18 и „Службен Весник на Република Северна Македонија“ број 96/19 и 236/22) во член 101 по ставот (9) се додава нов став (10), кој гласи:

„(10) По исклучок од ставот (9) на овој член, ако избраниот, односно назначениот универзален снабдувач ја обезбедувал универзалната услуга до завршување на постапката од ставот (3) на овој член или до донесувањето на одлуката од став (7) на овој член, не е должен да основа ново друштво. На постојното друштво му се продолжува постојната лиценца за период согласно постапката од ставот (3) на овој член односно одлуката од став (7) на овој член.“

Член 2

Во член 237 по ставот (13) се додава нов став (14), кој гласи:

„(14) Носителот на лиценцата за обезбедување на универзална услуга ги врши обврските утврдени во лиценцата до денот на издавање на лиценцата на новиот универзален снабдувач од членот 101 став (9) од овој закон.“

Член 3

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЕНЕРГЕТИКА

I. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ОДРЕДБИТЕ НА ПРЕДЛОГ ЗАКОНОТ

Законот за енергетика(*) („Службен Весник на Република Македонија“ бр.96/18 и „Службен Весник на Република Северна Македонија“ бр.96/19 и 236/22) ги уредува целите и начинот на спроведувањето на енергетската политика, изградбата на енергетски објекти, го уредува статусот и надлежноста на Регулаторната комисија за енергетика, водни услуги и услуги за управување со комунален отпад на Република Северна Македонија, пазарите на електрична енергија, природен гас, топлинска енергија, пазарот за сурова нафта, нафтени деривати и горивата за транспорт, како и начинот и постапката за утврдување и исполнување на обврските за обезбедување на јавна услуга на пазарите за електрична енергија, природен гас и топлинска енергија, како и правата и обврските на потрошувачите на енергија и корисниците на енергетските системи и начинот и условите за поттикнување на користењето на обновливите извори на енергија.

Со членот 1 се врши дополнување на членот 101 односно се додава став (10) кој има за цел утврдување на исклучот од ставот (9) односно доколку назначениот универзален снабдувач ја обезбедува универзалната услуга до завршување на утврдената тендерска постапка да не е должен да основа ново друштво за обезбедување на услугата. Со ваквата одредба освен сигурно и безбедно се обезбедува и континуитет во снабдувањето со електрична енергија.

Со членот 2 се врши дополнување во членот 237 преку додавање на став (14) кој е усогласување со членот 1 од овој закон односно има иста цел обезбедување на сигурно, безбедно и континуирано снабдување со електрична енергија.

Со членот 3 се предвидува влегување во сила на Законот.

II. МЕЃУСЕБНА ПОВРЗАНОСТ НА РЕШЕНИЈАТА СОДРЖАНИ ВО ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОДРЕДБИ

Решенијата кои произлегуваат со дополнувањето на овој предлог закон се меѓусебно поврзани и чинат една правна целина.

III. ПОСЛЕДИЦИ ШТО ЌЕ ПРОИЗЛЕЗАТ ОД ПРЕДЛОЖЕНИТЕ РЕШЕНИЈА

Со предложеното решение ќе се обезбеди сигурно, безбедно и континуирано снабдување со електрична енергија на домаќинствата и малите потрошувачи.

ТЕКСТ
НА ОДРЕДБИТЕ ОД ЗАКОНОТ ЗА ЕНЕРГЕТИКА (*) КОИ СЕ ДОПОЛНУВААТ

Универзален снабдувач

Член 101

(1) Универзалниот снабдувач е должен да врши снабдување со електрична енергија на домаќинствата и малите потрошувачи кои се наоѓаат на подрачјето на кое има обврска да обезбеди универзална услуга и кои избрале да бидат снабдувани од него, во согласност со обврските утврдени со овој закон и правилата за снабдување, а особено да:

1) обезбеди снабдување и заштита на потрошувачите во оддалечените подрачја;
2) обезбеди заштита на ранливите потрошувачи во согласност со мерките содржани во Програмата за заштита на ранливи потрошувачи од членот 15 од овој закон;

3) ги формира продажните цени за електрична енергија со примена на тарифниот систем од членот 29 став (3) од овој закон исклучиво кога ги снабдува домаќинствата и малите потрошувачи;;

4) ги информира потрошувачите за нивните права и условите под кои можат да бидат снабдувани од универзален снабдувач;

5) ги извести потрошувачите за условите за снабдување и цената на електричната енергија, како и да ги информира за правото на промена на снабдувачот;

6) спроведува постапки за набавка на електрична енергија по пазарни услови со избор на најповолна понуда, во согласност со правилата за набавка на електрична енергија донесени од Регулаторната комисија за енергетика;

7) ги објави на својата веб страница цените за снабдување со електрична енергија.

(2) Цените за електрична енергија што ги применува универзалниот снабдувач се утврдуваат во согласност со тарифниот систем од членот 29 став (3) од овој закон и треба да:

1) се објективни и транспарентни;

2) ги одразуваат трошоците во однос на набавката и снабдувањето на електрична енергија;

3) се лесно споредливи со цените на другите снабдувачи на електрична енергија и

4) не дискриминираат потрошувачи од иста категорија.

(3) Владата, по претходно добиено мислење од Регулаторната комисија за енергетика, донесува одлука за спроведување на тендерска постапка по пат на јавен повик согласно со прописите со кои се уредува набавка на јавна услуга за избор на универзален снабдувач.

(4) Во одлуката од ставот (3) на овој член се утврдуваат:

1) критериумите за избор на универзален снабдувач;

2) тендерските услови;

3) рокот за донесување на одлука за избор на најповолен понудувач или за поништување на постапката и

4) времетраењето за кое ќе биде назначен универзалниот снабдувач.

(5) Во постапката од ставот (3) на овој член, понуди може да достават друштва коишто имаат лиценца за снабдување со електрична енергија издадена од Регулаторната комисија за енергетика.

(6) Во случај по спроведување на тендерската постапка да не се избере универзален снабдувач во рокот утврден во одлуката од ставот (4) на овој член, Владата во рок од три месеци од завршување на првата постапка започнува нова тендерска постапка по пат на јавен повик за избор на универзален снабдувач.

(7) Во случај втората тендерска постапка да не успее, Владата, по добиено мислење од Регулаторната комисија за енергетика, донесува одлука за назначување на универзален

снабдувач во која ги утврдува сите услови за исполнување на обврската за универзална услуга, во согласност со членот 7 од овој закон.

(8) Избраниот, односно назначениот универзален снабдувач е истовремено и снабдувач во краен случај.

(9) Избраниот, односно назначениот универзален снабдувач е должен да основа ново друштво на кое му се издава лиценца за снабдување со електрична енергија во која се наведуваат обврските за обезбедување на снабдување со електрична енергија како универзална услуга и за снабдување со електрична енергија во краен случај, во согласност со одредбите од овој член и членот 102 од овој закон, како и обврските утврдени во правилата за снабдување од членот 30 од овој закон.

Пазар на електрична енергија

Член 237

(1) Владата во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон донесува одлука за пренос на акциите на сопственикот на друштвото од членот 72 став (1) од овој закон.

(2) Преносот на сопственоста на акциите од ставот (1) на овој член се запишува во Централен депозитар за хартии од вредност.

(3) Друштвото оператор на електропреносен систем ја започнува постапката за сертификација од членот 75 од овој закон, во рок од 30 дена од преносот на сопственоста на акциите согласно со ставот (2) на овој член.

(4) Производителот на електрична енергија со најголем инсталиран капацитет во Република Македонија е должен на универзалниот снабдувач, во постапките за набавка за електрична енергија, во согласност со правилата за набавка на електрична енергија за универзалниот снабдувач, да му понуди на продажба електрична енергија и тоа:

- 1) во 2019 година најмалку 80% од вкупните годишни потреби на снабдувачот;
- 2) во 2020 година најмалку 75% од вкупните годишни потреби на снабдувачот;
- 3) во 2021 година најмалку 70% од вкупните годишни потреби на снабдувачот;
- 4) во 2022 година најмалку 60% од вкупните годишни потреби на снабдувачот;
- 5) во 2023 година најмалку 50% од вкупните годишни потреби на снабдувачот;
- 6) во 2024 година најмалку 40% од вкупните годишни потреби на снабдувачот;
- 7) во 2025 година најмалку 30% од вкупните годишни потреби на снабдувачот.

(5) Владата, во рок од 90 дена од влегување во сила на овој закон објавува оглас за избор на универзален снабдувач и снабдувач во краен случај со електрична енергија.

(6) Одредбата од членот 101 став (1) почнува да се применува по донесување на тарифниот систем од членот 29 став (3), правилата за набавка на електрична енергија за универзалниот снабдувач, правилата за снабдување со електрична енергија, правилата за пазар на електрична енергија, како и по одобрувањето на правилата за балансирање на електрична енергија, изборот на универзалниот снабдувач и снабдувачот во краен случај.

(7) Носителот на лиценцата за снабдување со електрична енергија во краен случај и лиценцата за снабдување со електрична енергија на тарифни потрошувачи, ќе ги врши обврските утврдени во лиценците до денот на издавање на лиценцата на универзалниот снабдувач од членот 101 став (9) од овој закон.

(8) Производителот на електрична енергија на кој во лиценцата, во согласност со Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ број 16/11, 136/11, 79/13, 164/13, 41/14, 151/14, 33/15, 192/15, 215/15, 6/16, 53/16 и 189/16) му е утврдена обврска да обезбеди јавна услуга преку производство на електрична енергија за потребите на домаќинствата и малите потрошувачи што се снабдуваат од снабдувачот со електрична енергија во краен случај и снабдувачот со електрична енергија на тарифни потрошувачи ќе

обезбеди електрична енергија за снабдување на домаќинствата и малите потрошувачи до 31 декември 2018 година.

(9) Оператор на електропреносниот систем во рок од 30 дена од денот на преносот на сопственоста на акциите согласно со ставот (2) на овој член, основа друштво кое ја врши дејноста оператор на пазар на електрична енергија.

(10) Операторот на електропреносниот систем назначува службеник за усогласеност во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(11) Операторот на електродистрибутивниот систем назначува службеник за усогласеност во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(12) Операторот на електродистрибутивниот систем е должен во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон, да им овозможи на снабдувачите електронски пристап до листата на потрошувачи која не ги вклучува домаќинствата, со назначување на категоријата на приклучок согласно тарифниот систем за дистрибуција, како и нивната потрошувачка за последните 12 месеци, во согласност со членот 93 став (3) точка 5) од овој закон.

(13) Операторот на електродистрибутивниот систем е должен во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон да обезбеди посебен корпоративен идентитет кој нема да создава забуна со правното лице за снабдување кое е дел од вертикално интегрираното друштво во согласност со членот 97 став (5) точка 3) од овој закон.